

1983/84:99

Torsdagen den 15 mars

Kl. 12.00

1 § Justerades protokollen för den 7 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1983/84:392 om propositionsavlämnandet

Anf. 1 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Nils Carlshamre har frågat statsministern *dels* varför tre av fyra propositioner inte avlämnats inom den av regeringen själv aviserade tiden, *dels* om statsministern avser att vidta åtgärder för att förbättra regeringens och regeringskansliets planering av sitt propositionsarbete. Frågan har överlämnats till mig.

Med hänsyn till önskemålet från riksdagen om en tidsmässig spridning av propositionerna strävar regeringen efter att försöka lägga fram så många propositioner som möjligt i början av sessionerna. Föregående år lyckades detta jämförelsevis väl. Ofta händer det emellertid att man underskattar den tid som det tar att färdigställa en proposition. Tyvärr har i år ett större antal förseningar inträffat. Jag beklagar de olägenheter som detta medfört för riksdagen och dess ledamöter. Från departementens sida tar man i de fall där förseningar uppkommer kontakt med utskotten och redovisar en ny tidsplan.

I ett antal fall har, som Nils Carlshamre påpekat, propositioner lagts fram vilka ej funnits med på vårens förteckning. Praktiskt taget samtliga fanns redovisade i höstförteckningen, oftast upptagna att framläggas i december.

Angelägenheten av att göra realistiska tidsplaner och också hålla dem har påpekats både i statsråds- och statssekreterarkretsen. Problemet är förvisso inte nytt. I samband med att nästa propositionsförteckning upprättas kommer ytterligare åtgärder för att lösa problemet att övervägas inom statsrådsberedningen.

Anf. 2 NILS CARLSHAMRE (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Carlsson för att han ställer sig till förfogande som stand-in för sin chef, som så ofta inte har tid att vara statsminister. Jag vill också gärna medge att det sedan jag för en dryg vecka

---

*Om propositions-
avlämnandet*

sedan lämnade in min fråga strömmat ett antal propositioner in över riksdagens bord, så många att jag inte ens hunnit räkna dem. Det är emellertid till ringa tröst. Det lär redan nu vara för sent att undvika att riksdagsarbetet under den sista hälften av årets vårsession kommer att förvandlas till en parodi på riksdagsarbetet. Vi får svårt att inför medborgarna förklara varför utskott och kammare måste hafsa sig igenom stora och viktiga ärenden med stor tidsnöd och i sena nattimmar långt fram på sommaren.

Statsrådet behandlar, som man kunde vänta, frågan som ett i huvudsak administrativt, arbetstekniskt problem. Hur kan det nu vara så svårt att i början av januari veta hur långt en proposition har kommit som man har lovat att avlämna i mitten av februari? Propositionen borde nästintill vara i korrekturstadiet vid det laget. Det är litet svårt att bedöma, och det är litet svårt att riktigt få trovärdighet i den här förklaringen.

Vi minns en tid mellan 1976 och 1982, när den dåvarande socialdemokratiska oppositionen sarkastiskt och hånfullt kritiserade borgerliga regeringar för handlingsförlamning, beslutsvånda, långbänkar och allt vad det var. I dag ter sig den tiden närmast i ett nostalgiskt skimmer, som en tid då vi hade handlingskraftiga regeringar som förstod att fatta beslut och fick någonting utträttat mellan frukost och middag. Det har blivit mycket värre sedan dess.

Vi var nog många, oavsett politiska synpunkter, som trodde att det faktiskt skulle bli en lättnad när vi fick en enpartiregering, med enhetliga uppfattningar och en erfaren statsminister i ledningen.

Vi har blivit grymt besvikna. Verkligheten är den att vi faktiskt även i dag regeras av en koalitionsregering, även om alla dess ledamöter nominellt tillhör samma parti. Uppenbarligen är det så att fraktioner inom regeringen – möjligen de olika sidorna i det s. k. rosornas krig – drar åt olika håll, att dessa dragkamper vecka för vecka tar allt längre tid och att regeringen inte kan fatta beslut. Det är i det läget man skulle behöva en statsminister med förmåga att leda ett arbete och hålla ihop ett lag. Jag tror inte vi har det.

Vilka förtjänster, obestridda och av alla erkända, som Olof Palme än kan ha – han är uppenbart inkompetent att leda en koalitionsregering.

Anf. 3 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Denna bedömning av Olof Palme är litet märklig. Ena minuten är han så handlingskraftig och så maktfullkomlig att han får titeln president av företrädare för borgerligheten. Nästa ögonblick är han totalt maktlös och har ingenting att säga till om, och regeringsarbetet bara flyter. Det brister i konsekvens, herr Carlshamre.

Sedan tycker jag att herr Carlshamre kommer ännu längre ut på svag is, när han gör detta till en politisk fråga och försöker framställa de borgerliga regeringarna som handlingskraftiga; då händer det någonting. Det handlar inte bara om att lämna en proposition, herr Carlshamre. Det handlar också om innehållet i den, om den skall kunna bedömas vara uttryck för handlingskraftig politik eller inte. Utan att gå in på den debatten skall jag bara konstatera att det var under de sex borgerliga åren som vi rutschade

nedför i svensk ekonomi och svenskt samhälle över huvud taget. I sakfrågan, som ju är den viktiga, kan jag bara konstatera att det på det området var dåligt beställt under de borgerliga åren. Det var ganska bra under det första socialdemokratiska året, och jag har självkritiskt sagt att vi inte är nöjda med innevarande år.

Jag har redan vid dagens regeringssammanträde föranstaltat om att samtliga statsråd tillsammans med sina statssekreterare skall gå igenom arbetet och analysera var bristerna ligger. Sedan hoppas vi återkomma med en förbättring under både nästkommande år och de år framöver som socialdemokratin hoppas att få regera det här landet.

Jag vill också bara avslutningsvis konstatera, herr talman, att detta naturligtvis inte bara är en administrativ fråga. Propositionsavlämnandet hänger f. ö. inte bara på regeringen. Vi har förhandlingar med Landstingsförbundet, vi hade förhandlingar med de övriga partierna i försvarsfrågan – vilket försenade den frågan – , och vi har ett större antal propositioner som skall remitteras till lagrådet. Vi har naturligtvis ett besvärligt statsfinansiellt läge efter de borgerliga åren, vilket gör att vi måste pröva propositioner oerhört noga i förhandlingar med finansdepartementet, med fackdepartementen och ibland i regeringen i dess helhet. De problemen skall vi attackera, och vi är angelägna att åstadkomma en förbättring.

Anf. 4 NILS CARLSHAMRE (m):

Herr talman! Olof Palme har säkert mycket stora förtjänster och en betydande maktvilja. Det är bara det att han inte lyckas utöva sina eventuella ledaregenskaper i sin egenskap av ledare av regeringens arbete. Det är det vi diskuterar i dag.

Nu säger Ingvar Carlsson att propositionsavlämnandet inte bara hänger på regeringen. Det handlar om förhandlingar också. Ja, det gör det verkligen. Ibland undrar man om regeringen har låtit sig degraderas till någon sorts filial till statens förhandlingsnämnd. Det är inte bara med Landstingsförbundet, Kommunförbundet, arbetsmarknadens parter och partigrupper regeringen förhandlar. I dag sitter man och förhandlar i utskotten, i frågor där regeringen inte alls har lyckats åstadkomma propositioner.

Ta det kända exemplet om familjepolitiken, där en informell arbetsgrupp i socialutskottet sitter och försöker göra det arbete som regeringen skulle ha gjort – framlägga förslag i en stor och viktig fråga. Vi vet ännu inte om det kommer att lyckas. Om det inte lyckas lär vi få ett förslag från regeringen i den frågan i samband med kompletteringspropositionen den 25 april.

Detta, Ingvar Carlsson, är skandal och ingenting mindre.

Anf. 5 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Det är riktigt att regeringen i vissa, mycket viktiga, frågor är angelägen om att skapa samförstånd. Det gäller familjepolitiken och det gäller försvarsfrågan, och jag medger gärna att det är svårt att skapa samförståndslösningar. Jag förstår inte riktigt varför detta i t. ex. försvarsfrågan skulle vara så oerhört svårt och behöva vara en så långdragen process.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om propositions-
avlämnandet*

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om en allmän-
medicinsk
professur i Umeå*

Men eftersom vi eftersträvar enighet har vi sagt att i sådana frågor får det ta tid.

Vi har nu klarat försvarsfrågan. Nästa punkt är familjepolitiken, där vi också tror att det vore bra om partierna kunde bli eniga. Eftersom vi grälar om så många olika punkter är det väl bra om regeringen eftersträvar att vi på vissa punkter ändå skall kunna nå enighet i Sveriges riksdag. Jag tror att svenska folket över lag uppskattar om vi lyckas med det.

Anf. 6 NILS CARLSHAMRE (m):

Herr talman! Vi bevittnar ett nytt sätt att regera. I stället för att lägga fram sina förslag går regeringen direkt till riksdagen och ber utskotten eller grupper inom utskotten att göra regeringens arbete.

Jag rekommenderar varmt Ingvar Carlsson och hans regering att återgå till den beprövade och grundlagsfästa metoden att regeringen lämnar propositioner till riksdagen, slåss för sina förslag och tar konsekvenserna.

Anf. 7 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Jag tvingas konstatera att herr Carlshamre här gör helt om. Den borgerliga kritiken har under alla år gått ut på att landet har en maktfullkomlig socialdemokratisk regering som inte bryr sig om riksdagen. Nu tar plötsligt regeringen alldeles för stor hänsyn till riksdagen. Herr Carlshamre och hans partikamrater får faktiskt bestämma sig för vilken linje som man skall driva, så skall jag återkomma i andra sammanhang och föra den diskussionen. Den hör inte riktigt hemma i dagens debatt.

Anf. 8 NILS CARLSHAMRE (m):

Herr talman! Det är inte av hänsyn till riksdagen som regeringen inte lägger fram några propositioner utan överlämnar till oss att försöka snickra ihop dem själva. Det är därför att regeringen inte är kapabel att få ihop dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1983/84:344 om en allmänmedicinsk professur i Umeå

Anf. 9 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Karin Israelsson har frågat mig om vissa av henne angivna skäl kommer att beaktas för att snabbt tillgodose kravet på en professur i allmänmedicin vid universitetet i Umeå.

Jag har i den proposition om forskning som nyligen lagts på riksdagens bord bedömt ytterligare mellantjänster för forskning, dvs. tjänster som forskarassistent och docent, vara mer angelägna än nya tjänster som professor. Antalet nya professurer som föreslås för budgetåret 1984/85 är därför begränsat. Vid den prioritering som gjorts har utrymme inte kunnat beredas för den professur som Karin Israelsson förordar.

Anf. 10 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Det var klart och tydligt. Jag har själv i forskningspropositionen läst att tjänsten inte finns med bland de professurer som föreslås – propositionen låg inte på riksdagens bord när jag ställde min fråga.

Behovet av en allmänmedicinsk professur har framförts sedan åtskilliga år tillbaka. Således framhölls i UHÄ:s anslagsframställning 1980 – i den plan enligt vilken fasta forskningsresurser skulle tillskapas på vissa universitetsorter under den närmaste femårsperioden – nödvändigheten av allmänmedicinska professurer. Alla utom en av de då aktuella högskoleenheterna har också erhållit professurer i allmänmedicin – undantaget är Umeå. I fjol fick Göteborg sina krav på forskningsresurser tillgodosedda, och i tur stod då, efter vad vi förstod, Umeå.

I mycket gott och relativt informellt samarbete mellan fakulteten och landstingen i den norra regionen har möjligheter skapats för att låta studerande under den elfte utbildningsterminen tillbringa en tid ute i primärvården. Detta har i utvärderingar visat sig ge de studerande en fördjupad kunskap och ett ökat intresse för tjänstgöring i öppenvården ute på vårdcentralerna. Det saknas dock generella regler och avtal gällande vårdcentralernas engagemang i denna utbildningsdel.

Att de medicine studerande ges denna inblick i öppenvårdsarbete väcker intresse för den specialitet som på sikt kommer öppenvården till godo. Då vi vet att läkare utbildade i Umeå till mycket stor del stannar kvar i regionen, skulle detta också kunna leda till ett ökat intresse för distriktsläkartjänstgöring framöver. Vakanserna är här många och behovet stort.

Enligt de planer som framlagts har man räknat med en permanentning av utbildningen i allmänmedicin 1983/84, då professuren i allmänmedicin ansågs kunna bli inrättad.

1982 upprättade allmänmedicinska rådet en verksamhetsplan för den allmänmedicinska sektionen i Umeå. Där finns i dag inom universitetets budget en och en halv tjänst som klinisk lärare. Dessutom finns en sekreterare på halvtid samt en halvtidstjänst som assistent. Dessa tjänster har anknutits till en distriktsläkartjänst som går över landstingets budget.

Den här provisoriska organisationen fungerar väl i avvaktan på att professuren inrättas. Men ett provisorium som detta kan inte fortgå under flera år – berörda myndigheter klarar ej det under längre tid, om de inte vet att det verkligen finns förutsättningar för att förändra provisoriet till vad det var tänkt att bli.

I den forskningsproposition som lagts har alltså den här professuren inte tagits med. Vad man nu i Umeå vill ha är ett besked om huruvida man kan räkna med denna tjänst budgetåret 1985/86. Kan man inte göra det, så finns det små möjligheter att fortsätta den verksamhet som kommit så väl i gång, och det skadar hela regionen, om det hela ej kan fullföljas.

Jag vill lägga till en fråga till statsrådet, om vi kan hoppas på en sådan här professur i framtiden.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om en allmän-
medicinsk
professur i Umeå*

Torsdagen den
15 mars 1984

*Om forsknings-
gruvan i Kiruna*

Anf. 11 Utbildningsminister LENA IJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag är mycket medveten om behovet av den här tjänsten i Umeå, och jag är också klar över att UHÄ har prioriterat den mycket högt. Men likväl har det inte varit möjligt att bereda ekonomiskt utrymme för tjänsten när det gäller det kommande budgetåret. Vad som kan ske budgetåret därefter kan jag inte nu uttala mig om. Men jag utgår från att vi kommer att på ett eller annat sätt återigen få upp det här förslaget om en allmänmedicinsk professur i Umeå, och då får vi väl pröva saken och göra en avvägning i förhållande till andra angelägna förstärkningar inom forskningsområdet.

Jag vill än en gång betona att jag har stor förståelse för behoven och för skälen att få denna professur uppe i Umeå.

Anf. 12 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag har förståelse för att det finansiella läget i dag inte ger utrymme för en expansion av det slag som vi varit vana vid tidigare. Jag är också glad över att utbildningsministern är införstådd med att den här tjänsten behövs uppe i Umeå. Detta kanske kan tala för att vi får se ett positivt resultat.

Jag förstår att det är omöjligt för utbildningsministern att i dag binda upp sig för vad propositioner i framtiden kommer att innehålla. Men jag hoppas att utbildningsutskottet vid sin behandling av förslagen skall kunna lägga ett gott ord för professuren och framhålla att den behövs samt att man då i Umeå också ges möjlighet att vidmakthålla den organisation som i dag fungerar, i förhoppning om att den kommer att kunna permanentas.

Därmed får jag förklara mig nöjd med svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1983/84:367 om forskningsgruvan i Kiruna

Anf. 13 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig om industridepartementet kommer att ställa resurser till förfogande som gör det möjligt att slutföra gruvforskningsprojektet forskningsgruvan i Kiruna.

Verksamheten vid forskningsgruvan påbörjades år 1981. Målet för verksamheten angavs vara att öka svensk gruvindustris konkurrenskraft och därmed stärka sysselsättningen inom gruvbranschen i Sverige.

Kostnaderna för projektet beräknades ursprungligen till drygt 81 milj. kr., varav 40 milj. kr. skulle täckas av staten och resten genom försäljning av malm. Detta var i 1978 års prisnivå. Staten anvisade 42 milj. kr. och ställde dessutom en rörlig kredit på 16 milj. kr. till gruvans förfogande.

Mot slutet av 1982 anmälde LKAB att bolaget inte kunde köpa malmen från forskningsgruvan på grund av avsättningssvårigheter. En utredning visade då att totalkostnaderna stigit till 195 milj. kr. i 1982 års prisnivå. För

att få rådrum anvisade statsmakterna ytterligare 50 milj. kr. i form av ett bidrag till LKAB för att köpa malm från forskningsgruvan. Samtidigt uppdrogs åt en särskild utredningsman att studera situationen och förhandla med de olika parterna.

Utredningsmannens analys visade på ett ytterligare kapitalbehov på 40 milj. kr., utöver dittills anvisade 92 milj. kr., för att genomföra projektet enligt planerna. Han redovisade dessutom ett antal alternativ med en avkortning av projektet. Av utredningsmannens rapport framgick vidare att industrin inte ville bidra ekonomiskt till projektets fullföljande, då den anser att projektet har en felaktig uppläggning.

Det föreliggande utredningsmaterialet ger enligt min mening inte tillräckligt underlag för att bedöma de olika alternativens konsekvenser. Jag har därför satt i gång arbete med att komplettera materialet. Detta arbete tar ytterligare någon tid. Jag är inte beredd att ta ställning till frågan om forskningsgruvans framtid förrän detta kompletterande material tagits fram.

Anf. 14 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag får först tacka industriministern för svaret. Det är mycket omfattande, men ger tyvärr inget besked om var industriministern står i den här frågan.

Industriministerns vilsenhet – eller möjligen ovilja – när det gäller att ge besked är något märklig, eftersom regeringen i forskningspropositionen mycket klart ger uttryck för att det är genom ökad forskning som Sverige skall kunna behålla sin ekonomiska styrka.

Herr talman! Jag finner det mot denna bakgrund angeläget att industriministern redovisar om det i den framlagda forskningspropositionen anvisats medel som kan täcka kostnaderna för fortsatt drift, ifall man i ett senare skede skulle finna att projektet skall fullföljas.

Anf. 15 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag upprepar det jag sade i mitt svar, nämligen att jag innan det kompletterande materialet tagits fram inte är beredd att ta ställning till frågan om ytterligare anslag till forskningsgruvan.

Som ett konkret svar på Paul Lestanders nya fråga vill jag tillägga att det i forskningspropositionen inte finns några medel anvisade för forskningsgruvan.

Anf. 16 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! För Norrbottens befolkning blir industriministerns svar därmed mycket mer klagörande i fråga om hur det till sist kommer att gå med forskningsgruveprojektet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Torsdagen den
15 mars 1984

*Om hyresgästs
skydd mot buller
m. m.*

5 § Svar på fråga 1983/84:384 om hyresgästs skydd mot buller m. m.

Anf. 17 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Elisabeth Fleetwood har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka den enskilde hyresgästens möjlighet att i sin bostad i rimlig utsträckning vara skyddad mot buller och andra störningar.

Frågan tar sikte på hyreslagstiftningens regler om bostadshyresgästernas besittningsskydd till sina lägenheter och om förverkande av hyresrätten samt de regler som gäller om avhysning eller s. k. vräkning från bostaden.

Genom reformer av hyreslagstiftningen under en ganska lång period har hyresgästerna fått ett väsentligt ökat skydd i besittningen av sin bostad. Detta innebär naturligt nog att det krävs en noggrann prövning av sådana förhållanden som kan leda till att en hyresgäst mot sin vilja skiljs från bostaden. Denna utveckling har varit till stort gagn både för de enskilda hyresgästerna och för hyresboendet som sådant.

Flerfamiljsboendet bygger i hög grad på människors tolerans och förståelse för varandras skilda förutsättningar och uppfattningar. Den bestämmelse i hyreslagen (12 kap. 25 § jordabalken) som Elisabeth Fleetwood hänvisar till innebär att en hyresgäst är skyldig att iaktta vad som fordras för att bevara sundhet, ordning och skick inom fastigheten. Bestämmelsen är inte enbart avsedd att tillgodose hyresvärdens anspråk på att hyresgästen fullgör sina förpliktelser, utan den har också till syfte att skapa trivsel för dem som bor i fastigheten.

Lagstiftningen förutsätter alltså att hyresgäster iakttar ordning och skötsamhet och visar hänsyn till grannar och andra. Dessa självklara och grundläggande krav har uppställts i allas intresse och bidrar till att hyresboendet kan fortfara att vara ett fullgott boendalternativ för alla slags människor.

Enligt min mening finns det inte något behov av ändrade regler på detta område.

Anf. 18 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga, men låt mig redan från början säga att jag tycker att svaret är märkligt. Med det här svaret för vi inte frågan ett enda dugg framåt.

Under allmänna motionstiden 1982 väckte jag tillsammans med Filip Fridolfsson en motion angående åtgärder mot bullerstörningar i flerfamiljs-hus. Vi begärde då utredning och förslag syftande till en sådan ändring av hyreslagen att den enskildes möjligheter att skydda sig mot påtagliga bullerstörningar i flerfamiljshus skulle förstärkas. Lagutskottet konstaterade i sitt betänkande 1982/83:8 att man i och för sig hade "förståelse för syftet bakom motionen. Enligt utskottets mening synes det dock vara möjligt att redan med nuvarande lagreglering komma till rätta med de problem som tas upp i motionen."

Herr talman! Tyvärr har sedan dess mycket hänt som visar att vi motionärer tydligen hade rätt och lagutskottet fel. Lagregleringen ger av allt att döma inte tillräckligt utrymme – åtminstone inte tidsmässigt – för att

komma till rätta med buller och andra störningar såsom spring i trappuppgångar och trakasserande av grannar. Jag kan i dag bara beklaga att vi inte redan då mötte större förståelse för våra synpunkter. Hade vi gjort det hade med sannolikhet mycket lidande kunnat undvikas.

Vad kan dessa störningar bestå av? Ja, herr talman, det kan vara stereoapparater med mycket högt uppskruvad volym som står på praktiskt taget nätterna igenom, apparater som sålts med reklamslogans som "Lyhörda grannars fasa", "Det japanska (d)undret", "Vi har öppnat en jordbävning".

I och för sig bör, som lagutskottet också anförde, lagstiftningen vara tillräcklig, men den har visat sig svår att tillämpa. Störningarna kan vara svåra att bevisa. Grannar kan t. ex. vara rädda för att uppträda som vittnen.

Det har också visat sig att påpekanden från fastighetsägarna, inte minst från fastighetsbolagen, om gällande bestämmelser inte länder till efterrettelse – än mindre leder till uppsägning, fastän detta i en del fall hade varit önskvärt. Naturligtvis är det i sådana här situationer – jag vill understryka det – av allra största vikt att även *den störandes* intressen tas om hand. Vederbörande bör kontaktas av resp. hyresvärd för att få ordentlig information om sina skyldigheter såväl som om sina rättigheter. Sociala myndigheter bör kontaktas för att om möjligt kunna bidra till att lösa problemen.

Jag vill fråga bostadsministern om han inte har följt den pressdebatt som förekommit i den här frågan. Jag undrar vad bostadsministern vill svara dem som inte ens vågar bo kvar hemma i sina förhryda lägenheter av oro och på grund av störningar?

Anf. 19 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Vi kan naturligtvis diskutera huruvida mitt svar eller den fråga som framställts av Elisabeth Fleetwood för ärendet framåt eller inte. Jag har redovisat att det med utgångspunkt i den nuvarande hyreslagstiftningen finns möjligheter att vidta de åtgärder som kan anses erforderliga för att komma till rätta med en situation som inte är tillfredsställande inom en hyresfastighet.

På Elisabeth Fleetwoods direkta fråga vill jag svara att jag mycket noga har följt den pågående pressdebatten. Den har emellertid inte, såvitt jag kunnat finna, handlat särskilt mycket om hyreslagstiftningens möjligheter eller icke möjligheter, utan snarare om huruvida man mot störande grannar skall utnyttja lagstiftningens möjligheter eller inte. Det kan man ha skilda meningar om, och jag har ingen anledning att i detta sammanhang uttala någon uppfattning på den punkten.

Jag har redovisat de möjligheter som den nuvarande hyreslagstiftningen ger. Det har dessutom av hyresrättskommittén hållits en genomgång av hyreslagstiftningen, som därefter har blivit föremål för en proposition. Denna proposition överlämnades för kort tid sedan till riksdagen, där dessa frågor är föremål för ytterligare behandling. Såvitt jag känner till har det inte i det sammanhanget framförts några krav på ytterligare ändringar på den här punkten i den nuvarande lagstiftningen. Det går ju att i sådana här fall pröva

frågan både med utgångspunkt i hyreslagstiftningen och med utgångspunkt i de bestämmelser som gäller för avgörande huruvida det föreligger sanitär olägenhet eller inte. Det är den frågan jag har svarat på.

Jag har inte direkt svarat på frågan om buller från stereoapparater eller huruvida hyresvärdar skall ingripa mot denna typ av störningar och hur det i så fall skall ske. Det är en annan frågeställning. I det avseendet har jag redan svarat att jag anser att den nuvarande hyreslagstiftningen ger möjligheter att vidta åtgärder, om det skulle visa sig erforderligt. Därmed finns det inte behov av en ändring på den punkten.

Anf. 20 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Om det är så att bostadsministern och jag har missförstått varandra och vi således talar om olika saker, skall jag naturligtvis återkomma med en ny fråga. Jag får väl fundera över hur jag skall formulera den.

Enligt den utredning som gjorts i detta sammanhang känner sig 15 % av hyresgästerna mer eller mindre störda. Jag har inhämtat uppgifter från olika tidningar. Bl. a. sägs det att Svenska Bostäder med sina 52 000 lägenheter under 1983 sade upp endast 75 hyresgäster. Stockholms hem med sina 32 000 lägenheter sade upp 30 hyresgäster, och Familjebostäder med sina drygt 30 000 lägenheter sade upp knappt 30. Om hela 15 % av hyresgästerna känner sig störda kan jag inte se annat än att vi här i riksdagen måste försöka skapa regler som ger människorna ett bättre skydd. Jag fortsätter gärna diskussionen med bostadsministern, särskilt med tanke på den oro som människorna känner i framför allt min valkrets, Stockholms kommun. Ett bostadsministern närstående borgarråd har tagit vissa initiativ, och jag hoppas att det kommer att lösa till resultat. Också förra fastighetsborgarrådet i Stockholm har tagit vissa initiativ.

Det får inte vara så att äldre människor t. ex. inte vågar utnyttja sin hyresrätt. Jag skall gärna visa bostadsministern de avdrag av tidningsartiklar som jag har. Om det inte går att få till stånd en ändring, återkommer jag i denna fråga.

Anf. 21 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Det är naturligtvis beklagligt om 15 % av hyresgästerna, t. ex. hos Svenska Bostäder, känner sig störda och inte anser sig ha ett tillfredsställande boende. Bostadsföretaget har därför anledning att pröva på vilket sätt situationen skall förbättras för hyresgästerna i berörda fastigheter.

När det gäller frågan om fastighetsägarna skall ha formell och laglig möjlighet att vidta en sådan åtgärd som här avses har jag blivit tillfrågad om jag anser att det behövs ändringar i den gällande hyreslagstiftningen för att fastighetsägarna skall få möjlighet att åstadkomma ett tillfredsställande boende. Jag har funnit att den nuvarande lagstiftningen ger de möjligheter som behövs i sammanhanget. Jag har ingen anledning att här diskutera vilken metod fastighetsägarna skall använda. Det är rimligt, Elisabeth Fleetwood, att Mats Hulth uttalar sig i den här frågan, eftersom förvaltning och byggande av bostäder är en kommunal angelägenhet. Staten bygger inga bostadshus.

Därför skall de som har ansvaret för hyreshusen själva bestämma vilka åtgärder som skall vidtas. Jag anser inte att det finns behov av några förändringar i hyreslagstiftningen för att göra detta möjligt. Det räcker med det som hittills gjorts. Vidare har frågan prövats i samband med utarbetandet av den proposition som lades fram, tror jag, den 8 mars.

Anf. 22 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Om lagstiftningen är tillräcklig, kan jag inte förstå varför missförhållande är så många som de verkligen är. Därför anser jag att vi, vilka vägar vi nu än väljer, återigen måste se över lagstiftningen. Det är litet svårt att förstå att bostadsministern inte har samma uppfattning som jag i det här fallet. Bara det faktum att människor är så pressade är väl tillräckligt. Någonting måste vara galet när även fastighetsägarna, hyresvärdarna, påstår att det inte finns metoder att hjälpa hyresgästerna. Det vill till att vi här i huset beaktar den här frågan. Lagstiftningen skall vara sådan att både den enskilde hyresgästen och fastighetsägaren har medel när det gäller att komma till rätta med svårigheterna.

Anf. 23 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag kan ge Elisabeth Fleetwood rätt i att det kanske finns anledning att se över lagstiftningen på det här området, dock icke hyreslagstiftningen. Det kan finnas anledning att göra en översyn av bostadsanvisningslagen för att ge de kommunala bostadsförmedlingarna större möjligheter att fördela de problem som uppkommer i fastigheterna över hela bostadsbeståndet. Då kanske det inte blir så att man i vissa fastigheter har 15 % störning, utan man kanske kan fördela på ett bättre sätt än hitintills. Men den frågan får jag ta ställning till senare, och den har inte blivit ställd till mig nu. Jag har svarat på frågan om hyreslagstiftningen.

Anf. 24 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! När bostadsministern säger att vi skall fördela de problem som finns kan jag inte hålla med om det. Jag anser att vi i första hand bör medverka till att avhjälpa de problem som finns. Det gäller inte att fördela problemen, det gäller att minska dem, att skapa en bättre situation för samtliga.

Anf. 25 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Det finns inget hinder i lagstiftningen för fastighetsägarna när det gäller att försöka åtgärda de problem som finns. Det finns en hjälp i lagstiftningen.

Anf. 26 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Får jag då till slut säga att jag anser att den hjälpen icke är tillräcklig.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om hyresgästs
skydd mot buller
m. m.*

*Om subventionering av bostadssektorn***6 § Svar på fråga 1983/84:390 om subventioneringen av bostadssektorn****Anf. 27** Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Bertil Danielsson har ställt följande frågor till mig:

1. Hur mycket i direkt ekonomiskt stöd betalar kommunerna ut till de allmännyttiga bostadsföretagen per år?
2. Hur påverkas konkurrensen mellan olika bostadsföretag av dessa subventioner?
3. Avser bostadsministern vidta några åtgärder för att skapa konkurrensneutralitet mellan olika bostadsföretag i kommunerna?

Som svar på den första frågan vill jag redovisa vissa uppgifter ur SABO:s ekonomiska statistik för år 1982 vilken utgör den senast tillgängliga. Enligt denna uppgick de kommunala bidragen till SABO-företagen till i genomsnitt 1:18 kr./m² under år 1982, vilket motsvarar en total bidragsvolym om ca 63 milj. kr. Bidragen avser främst driftbidrag, investeringsbidrag för särskilda åtgärder samt förlusttäckningsbidrag. De kommunala bidragen täcker således vissa faktiska kostnader hos företagen.

Under senare år har SABO-företagens kostnader till följd av outhyrda lägenheter ökat. Under år 1982 uppgick hyresbortfallet till i genomsnitt 9:51 kr./m². Kommunerna har dock tagit sitt bostadsförsörjningsansvar och ersatt företagen för onormala hyresförluster. De kommunala ersättningarna för hyresbortfall uppgick under år 1982 till i genomsnitt 3:90 kr/m².

Under mars 1982 uppgick antalet outhyrda lägenheter till ca 30 000. Av dessa fanns ca 75 % hos allmännyttiga företag. Under mars 1983 uppgick antalet outhyrda lägenheter till ca 40 000.

Det totala resultatet av problematiken med outhyrda lägenheter blev således en genomsnittlig höjning av SABO-företagens kostnadsnivå med ca 5:60 kr./m². Denna höjning kan via bruksvärdessystemet beräknas ha motsvarande effekt på den allmänna hyresnivån. Detta förhållande kan knappast anses missgynna de privata fastighetsägarna, vilka som regel har ett mycket begränsat antal outhyrda lägenheter.

Mitt svar på fråga två och tre blir således att de kommunala bidragen knappast kan påverka konkurrensituationen mellan olika bostadsföretag på ett sätt som är negativt för privata fastighetsägare. Av detta följer att jag inte anser att det behövs några åtgärder för att skapa konkurrensneutralitet mellan olika bostadsföretag.

Anf. 28 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga.

Det är stora belopp som årligen slussas till allmännyttiga bostadsföretag. Uppenbart är dock att beloppens storlek skiftar beroende på vem som lämnar uppgifterna. Bostadsministrernas svar på mina frågor visar att beloppens storlek är relativt blygsam. Jag har helt andra sifferuppgifter som visar att de belopp som kommunerna för över till sina allmännyttiga bostadsföretag är långt större.

---

*Om subventionen
ringen av bostads-
sektorn*

Jag vill erinra om att Kommunförbundet år 1978 lät göra en enkät bland samtliga kommuner. Av denna framgick att kommunerna år 1977 subventionerade de allmännyttiga bostadsföretagen med 155 milj. kr. Samma år ansåg SABO att beloppet skulle vara 12 milj. kr. Det är alltså utomordentligt stora skillnader i uppfattningarna om beloppens storlek.

År 1983 ansåg SABO att man hade fått 271 milj. kr. från kommunerna, medan bostadsministern anför en långt mindre summa – 63 milj. kr. för 1982.

Dessutom kan vi erinra om att det i vissa fall förekommer stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen som inte direkt kan redovisas eller fastläggas i siffror. Dessutom utgår ett omfattande statligt stöd. Det är helt klart att det är mycket stora belopp som överförs till de allmännyttiga bostadsföretagen.

Jag har två invändningar att göra.

För det första skapar detta system inte konkurrensneutralitet mellan de olika företagen på bostadsmarknaden i kommunerna. Jag förnekar inte att kommunerna har ett ägaransvar gentemot sina företag. Detta måste man beakta när man bedömer under vilka förutsättningar företagen lever och arbetar.

Bruksvärdessystemet innebär att den hyresnivå som allmännyttan fastlägger skall vara vägledande även för den privata fastighetsförvaltningen. På det sättet kan det bli en snedvridning när det gäller hyressättningen. Om det utges både statliga och kommunala bidrag till flertalet allmännyttiga bostadsföretag, blir bilden helt skev. När det går flera hundra miljoner från det allmänna till de allmännyttiga bostadsföretagen, kommer de privata fastighetsägarna i en mycket sämre situation.

För det andra vet de allmännyttiga bostadsföretagen att de kan påräkna stöd om de kommer i svårigheter. Man kan därför fråga: Saknas en press på företagen att göra det bästa möjliga av sin situation – att pressa ned kostnaderna och att bedriva verksamheten på bästa sätt?

Jag vill återigen fråga bostadsministern: Är bostadsministern beredd att antingen försöka få bort den här typen av subventioner eller ompröva brukvärdessystemet?

Anf. 29 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag vill gärna vitsorda att det alltid är svårt med siffror. Det beror på vilka utgångspunkter man har och vad man tar med i den sifferredovisning som lämnas. Men för att det inte skall råda några delade meningar mellan Bertil Danielsson och mig vill jag säga att det delvis var en hopblandning av två siffror. Att SABO redovisat ett belopp på över 200 milj. kr. medan jag redovisar ett belopp på 63 milj. kr. beror på att de 63 miljonerna omfattade de 1,18 kr./m² som utgått till bostadsföretagen och icke avser täckning av kostnaderna på grund av outhyrda lägenheter. Sedan redovisade jag i nästa sammanhang att kostnaderna för outhyrda lägenheter delvis hade täckts av kommunerna. Därmed kommer man fram till detta belopp.

Det är möjligt att Bertil Danielsson ställer sina frågor mot bakgrunden av de uppgifter om kommunala bidrag till allmännyttan som publicerats genom

Fastighetsägareförbundet. Dessa uppgifter ger en annan bild av nivån på den kommunala bidragsgivningen. Det har dock mycket lätt kunnat konstateras att de genom Fastighetsägareförbundet framtagna uppgifterna är felaktiga.

När det gäller SABO:s siffermaterial har det blivit föremål för granskning av Björells auktoriserade revisionsbolag, som har konstaterat att det inte kan riktas anmärkningar mot det siffermaterial som SABO har redovisat och det som jag här presenterat.

Kvar står alltså vad jag redovisat i mitt svar, nämligen att det utgår ett bidrag till de allmännyttiga bostadsföretagen med 1,18 kr./m² och att kommunerna dessutom har tagit på sig kostnaderna för hyresbortfall, motsvarande 3,90 kr./m².

Beträffande den direkta frågan, som jag nu fick av Bertil Danielsson igen, vill jag säga att jag inte har för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder i detta hänseende. Såsom jag har redovisat i mitt svar gynnar den nuvarande situationen genom bruksvärdessystemet de privata fastighetsägarna, men den förbättring de får är inte större än att den kan tålas i sammanhanget.

I övrigt hoppas jag verkligen att de allmännyttiga bostadsföretagen har tillräckligt stark press på hyressättningen i sina bostäder, eftersom den också, genom bruksvärdessystemet, är avgörande för andra typer av upplåtelse av bostäder. Men jag skall gärna hemställa till dem att de tar ett tag till för att se om det går att bringa ned kostnaderna. Då skulle vi också få ned dem i privatägda fastigheter.

Anf. 30 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Bostadsministern ifrågasätter de sifferuppgifter som jag här inledningsvis anförde. Jag vill bara säga, att även om Fastighetsägareförbundet har sammanställt en rapport, gör man direkta citat ur en enkät som Kommunförbundet lät göra. Siffrorna är så gamla som från 1977, men de visar ändå en avsevärt högre nivå på de bidrag som utgår till de allmännyttiga bostadsföretagen än framför allt bostadsministern i dag har redovisat.

Vi skall inte strida om tiotal miljoner, men när det rör sig om skillnader på hundratals miljoner kronor får man kanske vara litet försiktig. Det är helt klart att stora belopp förs över och att de allmännyttiga företagen på det sättet har en mer gynnsam situation än de privata företagen, som har att konkurrera med allmännyttan. Jag kan inte finna att detta på något sätt skulle gynna de privata företagen utan tvärtom: just kopplingen till bruksvärdessystemet gör att de kommer i en sämre konkurrenssituation. Därför måste man antingen föra bort subventionerna eller ompröva bruksvärdessystemet. Det är de två vägar man har att välja på, om man vill ha någon form av konkurrensneutralitet. Men om inte bostadsministern är intresserad av att företag skall leva under samma villkor kan jag förstå hans inställning.

Anf. 31 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Låt mig först säga till Bertil Danielsson att jag inte kommenterade siffrorna från 1977. Jag vet inte om de är korrekta eller

inkorrekta. Jag har inte tittat på dem. De ligger långt bakåt i tiden, och om Bertil Danielsson vill få dem kontrollerade får han vända sig till den som då hade ansvaret för bostadsdepartementet. Jag har inte någon åsikt om det.

Beträffande den andra frågan som Bertil Danielsson tar upp, om konkurrensneutraliteten och de privata fastighetsägarnas situation, vore det bra om vi kunde klara ut den, Bertil Danielsson.

Det är ju allmännyttan som har fått ta det yttersta ansvaret för kommunernas bostadsförsörjning genom att uppföra flerfamiljshus och hyreslägenheter, där det privata intresset inte har tyckt att det har varit tillräckligt intressant. Då har kommunen uppdragit åt sitt allmännyttiga bostadsföretag att bygga så att folk skulle kunna få bostäder och industrierna kunna anställa folk. Med de konjunkturförändringar som vi har haft har en del av dessa kommuner drabbats hårt av industrinedläggningar och industrineddragningar och fått ett betydande antal tomma lägenheter. Kommunerna betalar en del av kostnaderna för de lägenheterna och företagen själva betalar en del. Den del som företagen betalar får tas ut i ökad hyra och ger enligt bruksvärdessystemet ett motsvarande utrymme för privata fastighetsägare, som inte har tomma lägenheter.

Jag kan därför inte finna att systemet är till nackdel för den konkurrensneutralitet som Bertil Danielsson vill ha.

Anf. 32 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Vi har uppenbarligen olika uppfattningar om vad begreppet konkurrensneutralitet innebär. När det gäller det ansvar som de allmännyttiga företagen tar på sig är det helt klart att man – eftersom kommunerna äger dessa företag – bör ställa litet större krav på dem. Men att detta större ansvar skulle vara så kostsamt som dessa siffror ger vid handen, kan jag inte finna.

Jag ifrågasätter huruvida den långsiktiga planeringen har varit tillräckligt framsynt när man i dag – som bostadsministern själv har anfört – har mellan 30 000 och 40 000 tomma lägenheter. Det går att bygga om man vet att kommunen och staten går in och täcker förlusterna!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1983/84:400 om inrättande av en konsolideringsfond inom de allmännyttiga bostadsföretagen

Anf. 33 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard har ställt följande frågor till mig:

1. På vilket sätt informeras de allmännyttiga bostadsföretagen om kravet på inrättande av en konsolideringsfond?
2. Avser statsrådet att vidta åtgärder om kravet inte följs, och i så fall på vilket sätt?

Kravet på att allmännyttiga bostadsföretag gör avsättningar till en konsolideringsfond gäller endast i de fall företaget ansöker om och beviljas

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om inrättande av
en konsoliderings-
fond inom de all-
männyttiga
bostadsföretagen*

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om inrättande av
en konsoliderings-
fond inom de all-
männyttiga
bostadsföretagen*

räntebidrag till underhåll m. m. enligt förordningen (1983:974) om statligt räntestöd till förbättring av bostadshus. Avsättningarna till fonden skall då ske i sådan takt att fonden senast vid utgången av år 1986 uppgår till 2 % av fastighetskapitalet.

Kravet på avsättningar till fonden bör ses mot bakgrund av det nya finansieringssystemet för underhåll m. m., som infördes vid årsskiftet. Systemet medför ett minskat behov av avsättningar till underhållsfonder.

Det är av allmänt intresse att de allmännyttiga företagen har en tillräcklig soliditet. Konsolideringsfonden är ett viktigt instrument för att uppnå detta och för att stärka eller bevara de allmännyttiga bostadsföretagens ekonomiska handlingsfrihet.

Kravet på en särskild konsolideringsfond infördes på grundval av ett förslag i betänkandet om bostadsförbättringsprogram. Betänkandet remissbehandlades under sommaren 1983. Förslaget tillstyrktes därvid av bl. a. Kommunförbundet och SABO. Förslaget har alltså varit väl känt under en längre tid.

Företagen informeras också om kravet genom de bestämmelser om räntebidrag som regeringen har utfärdat. Enligt dessa gäller också att utbetalningarna av räntebidrag upphör om kravet inte uppfylls. Något behov av åtgärder från min sida blir därför knappast aktuellt i ett sådant fall.

Anf. 34 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag vill tacka bostadsministern för svaret på min fråga.

Bostadsministern säger att företagen har informerats och att de regler som gäller är väl kända. Jag har nu vid mina kontakter med en del av de allmännyttiga bostadsföretagen inte fått riktigt samma uppfattning. Många av de allmännyttiga företagen har under de senaste åren klamrat sig fast i den räddningslina som regering, riksdag och även kommuner lagt ut för att de skall kunna klara sin ekonomiska situation. Dessa bostadsföretag har därför inte behövt vidta nödvändiga åtgärder för att få en sund ekonomi.

I den s. k. ROT-propositionen fanns ändå ett inslag som pekade i rätt riktning, nämligen kravet på en konsolideringsfond. Uppbyggnaden av en sådan fond kan på sikt ge bättre stabilitet åt företagen och även leda till att de så småningom kan stå på egna ben utan insatser från stat och kommun.

Jag har med förvåning tagit del av kalkyler för kommunala ROT-program, där det saknats avsättning till konsolideringsfond. Vid förfrågan rörande bristen på konsolideringsfond har företrädare för bostadsföretagen varit oförstående och tydligen helt oinformerade om det krav som finns i detta avseende. Det är därför intressant att nu få veta att förslaget om konsolideringsfond tydligen varit ute på remiss och att företagen har informerats, som bostadsministern säger. Jag vet inte var det brister i informationsledet, men tydligen har uppgifterna i det här avseendet inte helt trängt fram ute i kommunerna.

Det är väl ingen hemlighet för bostadsministern att kravet på konsolideringsfond mött ett starkt motstånd i de kommuner som har varit medvetna om förslagets reella innebörd. Det är därför intressant att få veta om

bostadsministern ställer ett direkt krav på inrättande av konsolideringsfond eller om kommunerna i vissa situationer kan bortse från kravet i fråga. Jag skulle gärna vilja ha ett klart svar på den frågan.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

Anf. 35 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag tror inte att vi kan klara ut hur det är med informationen. Det har i varje fall gjorts ihärdiga försök att sprida information. Redan innan författningarna var färdiga, sände bostadsstyrelsen ut ett cirkulär, som jag har här i min hand, vari man redovisar dessa bestämmelser. Jag kan senare överlämna det till Margareta Gard. Bostadsstyrelsen har ordnat konferenser och kurser för 6 000 människor. De allmännyttiga bostadsföretagen har ständigt kontakt med sina medlemmar och försöker informera genom konferenser, kurser och material.

Det är alltså knepigt att få informationen att gå fram. Men man kan ändå hoppas att de företag som har tänkt utnyttja underhållslånen skaffar sig tillräcklig information, innan de söker dessa lån.

När det gäller frågan om kravet är situationen den att vill ett företag ha underhållslån enligt den författning som jag redovisade och som ingår i ROT-programmet gäller bestämmelserna om konsolideringsfond.

Anf. 36 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Kommunerna och företagen bör vara informerade, innan de kommer så långt att de söker dessa lån. Vi vet att planeringsarbetet tar lång tid och är ganska omfattande i de fall det gäller ombyggnation. Därför har jag ställt mig frågande till varför denna information inte har funnits hos företagen.

När man befinner sig i det stadiet att man får ett svar från länsbostadsnämnden om låneansökan, är det kanske för sent att dra tillbaka ansökan på grund av att man först måste inrätta en konsolideringsfond. Man måste göra kalkyler i förväg och se vilka ekonomiska förutsättningar som gäller. Därför har jag, herr bostadsminister, funnit det angeläget att få klarhet i denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1983/84:109 om den aviserade statliga fastighetsskatten

Anf. 37 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Ingegerd Troedsson har ställt följande frågor till mig:

1. Anser regeringen att det är önskvärt med fortsatt enskilt ägande av hyresfastigheter?
2. Är regeringen medveten om att den planerade fastighetsskatten, om den införs, skulle radikalt urholka möjligheten härtill?
3. Är regeringen medveten om att en ytterligare försämrad lönsamhet för

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

de privatägda hyresfastigheterna skulle medföra stora svårigheter för privata fastighetsägare att klara av erforderligt underhåll, vilket skulle få för byggsysselsättningen starkt negativa konsekvenser?

Svaret på den första frågan är ja. Regeringens målsättning är att ge samtliga fastighetsägarkategorier samma ekonomiska förutsättningar. Hän- syn måste då tas till olikheter i bl. a. beskattningsavseende.

Detta har bl. a. kommit till uttryck i det nyligen påbörjade bostadsförbättringsprogrammet, där enskilda fastighetsägare ges möjlighet att välja mellan räntesubventionerade lån eller bibehållen omedelbar avdragsrätt för reparationer.

En promemoria om de administrativa rutinerna för fastighetsskatten m. m. har nyligen skickats ut på remiss från regeringskansliet. Jag vill upplysa om att fastighetsskatten i den promemorian betraktas som en avdragsgill driftkostnad för konventionellt beskattade fastighetsägare.

Den andra frågan ställs tydligen mot den bakgrunden att Ingegerd Troedsson anser att det av SCB:s intäkts- och kostnadsundersökning framgår att den privata fastighetsägaren har ett kostnadsmässigt mycket svårt läge. Ingegerd Troedsson framhåller också att de allmännyttiga företagen på grund av åldersfördelningen i sitt fastighetsbestånd inte behöver kompensera sig för fastighetsskatten, vilket medför att de privata värdarna inte heller kan få kostnadstäckning för skatten.

Ingegerd Troedsson inser tydligen inte att den aviserade fastighetsskatten – i vad gäller bostadssektorn – inte har till syfte att lägga ytterligare bördor på en viss fastighetsägarkategori. Syftet är i stället, liksom det var med hyreshusavgiften, att förhindra en förmögenhetsomfördelning till förmån för fastighetsägare med hus som inte omfattas av det statliga räntebidragssystemet.

Förmögenhetsomfördelningen skulle ha uppkommit som en följd av att de besparingar inom räntebidragssystemet, främst upptrappningar av de garanterade räntorna, som beslutades under år 1982 för åren 1983–1985, leder till en allmän höjning av hyresnivån. Hyreshusavgiften fastställdes till en nivå som motsvarar de genomsnittliga kostnadsökningarna till följd av besparingarna. Det är i och för sig korrekt att hyreshusavgiften – och fastighetsskatten – har begränsad inverkan på allmännyttans kostnader, men allmännyttan träffas i desto större utsträckning av ökade räntekostnader till följd av besparingarna. Besparingarnas inverkan på hyresnivån har inte förnekats från fastighetsägarhåll. Även moderaterna utgår i sina besparingsförslag från att effekterna av dessa fördelas på beståndet av hyreslägenheter.

Hyreshusavgiften är således balanserad mot effekterna av besparingarna inom räntebidragssystemet under åren 1983–1985 och påverkar normalt inte fastighetens resultat i övrigt. Även fastighetsskatten skall balanseras mot upptrappningar av de garanterade räntorna.

De kostnadsundersökningar som Ingegerd Troedsson hänvisar till avser situationen före det att nämnda besparingar genomförs. Man kan också tillägga att resultatet av det enskilda fastighetsinnehavet för fastigheter som förvärvats under senare år ofta återspeglar de ekonomiska kalkyler som

fastighetsägaren har gjort i anslutning till förvärvet.

Jag anser således inte att hyreshusavgiften eller fastighetsskatten urholkar möjligheterna för enskilt ägande av hyreshus. Åtgärderna medför endast att en oskälig förmögenhetsomfördelning förhindras.

Beträffande Ingegerd Troedssons tredje fråga vill jag framhålla att regeringen genom påbörjandet av bostadsförbättringsprogrammet har skapat möjligheter för samtliga fastighetsägarkategorier att genomföra erforderliga underhållsåtgärder. De privata fastighetsägarna erbjuds i realiteten samma möjligheter som övriga fastighetsägare.

Sammanfattningsvis anser jag således att regeringens politik medför att enskilda fastighetsägare behandlas rättvist i förhållande till övriga fastighetsägarkategorier.

Anf. 38 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret.

År 1983 höjdes skatterna med i genomsnitt 3 500 kr. per hushåll. I år kommer skatterna att höjas med ytterligare omkring 3 000 kr. per hushåll, och också nästa år avser regeringen uppenbarligen att genomföra kraftiga skattehöjningar.

En sådan skattehöjning är införande av den nya fastighetsskatt som skulle innebära en väsentlig utvidgning av hyreshusavgiften, med dess redan utomordentligt allvarliga effekter för det enskilda fastighetsägandet. Enligt den PM om statlig fastighetsskatt som nu har skickats ut på remiss skulle också i princip alla småhus som inte har statliga lån drabbas, detta trots att vi vet att många småhusägare redan har mycket stora svårigheter att klara räntor och amorteringar och att konkurser och exekutiva auktioner har ökat.

Också när det gäller hyresfastigheter är avsikten att skatten skall belasta alla som inte har statliga lån för ny- eller ombyggnad. Fastighetsskatten avses också drabba lokaler av olika slag liksom obebyggda tomter, även vad jag kan förstå sådana som är belagda med byggnadsförbud. Det avses vidare att fastighetsskatten skall betalas oavsett om fastigheten belastas med stora skulder eller inte och om fastigheten går med förlust eller ej.

I den här promemorian heter det att fastighetsskatten avses bli X % av taxeringsvärdet i konventionellt beskattade fastigheter och rörelsefastigheter, medan den i schablontaxerade fastigheter skulle utgå med Y % och i småhus en tredjedel därav. Att skatten avses utgå med olika procentsatser motiveras med skatternas behandling vid inkomsttaxering. Är skatten avdragsgill, vilket den avses vara i fråga om konventionellt beskattade fastigheter, skulle den tydligen utgå med högre procentsats än eljest.

Vilka nivåer det rör sig om framgår inte av promemorian, men om man antar att fastighetsskatten skulle sättas till 2 % när den är avdragsgill, skulle det för kommersiella fastigheter i hyggliga lägen kosta ungefär 50-100 kronor per kvadratmeter. Ändå är situationen den att nyproducerade sådana fastigheter redan nu för de allra flesta går med förlust, och möjligheter att kompensera sig för skatten genom att ta ut ytterligare hyror saknas i allmänhet.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

En fråga som oroar många är naturligtvis hur man skall kunna klara av en sådan fastighetsskatt. Av intresse är också frågan hur det kommer att påverka nyproduktionen av lokaler om inte kostnaderna täcks ens utan en sådan fastighetsskatt.

I min interpellation ställde jag tre frågor. Den första löd: Anser regeringen att det är önskvärt med fortsatt enskilt ägande av hyresfastigheter?

Bostadsministerns svar är ja, och han tillägger att regeringens målsättning är att ge samtliga fastighetsägarkategorier samma ekonomiska förutsättningar.

Det är i så fall en målsättning som vi skulle vara helt eniga om, och jag kommer fortsättningsvis att utgå ifrån denna konkurrensneutralitet och denna önskan också från regeringens sida att möjliggöra fortsatt enskilt ägande av hyresfastigheter.

Men det djupt allvarliga, herr talman, är att de åtgärder som regeringen redan vidtagit och nu avser att vidta inte stämmer överens med den målsättningen.

Jag beklagar att jag kommer att tvingas bli litet teknisk, men jag sätter så stort värde på svaret på min första fråga att jag hoppas att det ändå leder till en konstruktiv debatt. Jag tvingas därför gå in på en hel del tekniska saker.

För det första menar jag – och jag återkommer senare till detta – att varken hyreshusavgiften eller den föreslagna fastighetsskatten innebär en sådan neutralitet som vi är överens om att man skall eftersträva.

För det andra är det tyvärr inte heller så att de räntesubventionerade underhållslån som bostadsministern nämner i sitt svar innebär något stöd till de enskilda fastighetsägarna. Den utsträckta handen är tyvärr tom, eftersom lånen är så utformade att de inte kommer att kunna användas av privata fastighetsägare. Detta beror bl. a. på att avskrivningstiden för dessa lån är 67 år, trots att de avser åtgärder som beräknas vara endast omkring 20 år. Detta innebär, vilket jag tror bostadsministern är medveten om, att de årliga amorteringarna kommer att bli betydligt högre än avskrivningarna. Den differensen måste alltså betalas med redan beskattade pengar, och det har inte de mycket hårt trängda enskilda fastighetsägarna någon som helst möjlighet till.

För det tredje har vi sedan nyår en vinstdelningsskatt, den skall finansiera löntagarfonderna. Den är inte heller neutral, eftersom den drabbar fastighetsförvaltande privata bolag, men inte den hyresledande allmännyttan. Den är också konstruerad så att om den skulle ha gällt allmännyttan skulle dessa på grund av den reala beräkningsmetoden tvingas betala tiotals miljoner i vinstdelningsskatt. Eftersom inte allmännyttan träffas, höjs inte heller bruksvärdeshyran.

Den nya fastighetsskatten är således tänkt att drabba såväl privata som kommunala hyresfastigheter. Man skulle därför kunna påstå att de kommunala bostadsföretagen, som tillämpar självkostnadsprincipen vid hyressättningen, kommer att kompensera sig för den nya skatten genom hyreshöjning. Genom att hyran i den privata sektorn sätts genom jämförelse med hyran i de kommunala hyreshusen skulle även de privata fastighetsägarna få

täckning för skatten. Men så kommer det tyvärr inte att bli.

Det beror på att de kommunala företagen är schablonbeskattade. Det innebär att hyreshöjningen för dem behöver uppgå endast till samma belopp som skatten, alltså till $Y\%$ av taxeringsvärdet, för att använda promemori-ans språk.

Att fastighetsskatten inte är avdragsgill spelar ingen roll, eftersom inte heller hyreshöjningen behöver tas upp till beskattning. Hyreshöjningen och fastighetsskatten skulle alltså ta ut varandra. I de privata hyresfastigheterna skulle man alltså få göra samma hyreshöjning som fastighetsskatten för allmännyttan. Men eftersom hyreshöjningen för de privata fastighetsägarna är skattepliktig, hjälper det ju inte att fastighetsskatten är avdragsgill, om den samtidigt blir högre än för allmännyttan. Det här insåg bostadsministern mycket klart, när han skrev den proposition som lades fram för drygt ett år sedan beträffande vissa ekonomisk-politiska åtgärder. Det gäller proposition 1982/83:50, bil. 5, s. 33, där hela det resonemang som jag här i korthet har försökt föra, utvecklades på ett mycket pedagogiskt sätt. För att vara neutral måste en eventuell fastighetsskatt, eller hyreshusavgift som då avsågs, utgå med samma procentsats i allmännyttan som i privata hyresfastigheter och dessutom vara avdragsgill när det gäller de privata fastigheterna. Det var inget som helst fel i det resonemanget teoretiskt sätt. Men man kan alltså inte säga, att om fastighetsskatten skall göras avdragsgill i det privata hyreshusbeståndet, kräver neutraliteten att den sätts högre. Då blir skatten inte neutral. Skall det göras en ansats till neutralitet, måste det vara samma belopp och avdragsgillt när det gäller de privatägda fastigheterna.

Nu är det inte alls så bra som jag har beskrivit. De kommunala bostadsföretagen har i allmänhet fastigheter som byggts under 1960-talet eller senare. Här utgår räntebidrag, och därför är det inte någon fastighets-skatt. För de privata fastighetsägarna är det i allmänhet tvärtom. Ca 75% av de privatägda hyresfastigheterna är ju byggda före 1950, varför det inte finns några statliga räntebidrag. Detta innebär att de kommunala bostadsföretagen kommer att drabbas betydligt lindrigare av den nya skatten än de privata fastighetsägarna. Man kommer inte alls att ha samma behov av att kompensera sig genom hyreshöjningar som de privata ägarna. Erfarenhets-mässigt är det dessutom ingalunda säkert att de kommunala bostadsföretagen över huvud taget lyckas täcka eventuella merkostnader genom hyreshöjningar. Erfarenheterna visar ju att de kommunala bostadsföretagen har haft svårt att hävda sig mot hyresgästorganisationerna vid hyresförhandlingarna.

Nu underkänner bostadsministern det här resonemanget. Han sade: "Ingegerd Troedsson inser tydligen inte att den aviserade fastighetsskatten – i vad gäller bostadssektorn – inte har till syfte att lägga ytterligare bördor på en viss fastighetsägarkategori. Syftet är i stället, liksom det var med hyreshusavgiften, att förhindra en förmögenhetsomfördelning till förmån för fastighetsägare med hus som inte omfattas av det statliga räntebidragssystemet." Förmögenhetsomfördelningen skulle ha uppkommit som en följd av att de upptrappningar av de garanterade räntorna som beslutades under år 1982 för åren 1983–1985 leder till en allmän höjning av hyresnivån.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

Men de privata ägarna av äldre fastigheter utan statliga bostadslån betalar ju vanliga marknadsmässiga räntor. Alla dessa lån kommer att konverteras, eller har just omvandlats, till lån med dagens räntor. Detta betyder att vi när det gäller det privata hyresfastighetsbeståndet i stället för räntor på 7–8 % får räntor på 13, 14 eller 15 %. Det skulle innebära betydligt större räntekostnadsökningar för de privatägda hyresfastigheterna än de ungefär 12:50 kr./m² som i propositionen uppges bli följden för det allmännyttiga bostadsbeståndet.

De privatägda är alltså redan från början i en sämre situation, och då kan man ju inte förbättra neutraliteten genom att belasta de privatägda med en fastighetsskatt som drabbar dem betydligt hårdare än allmännyttan. Om de privatägda hyresfastigheterna, varav alltså mer än hälften har färdigställts före 1950, äntligen skulle få en chans att gå ihop, så bör det väl vara någonting som är utomordentligt bra, dels för kostnadsneutraliteten, dels för att få fart på ROT-programmet, där just det äldre fastighetsbeståndet spelar en väsentlig roll. Det är där som de största behoven och förutsättningarna finns för omfattande reparationer och ombyggnader.

Om bostadsministern, som jag förstär, anser att det är önskvärt med fortsatt enskilt ägande av hyresfastigheter, då måste de få en chans att gå ihop, trots att de mestadels får betala sina räntekostnader själva. Till detta kommer att ett icke föraktligt antal enskilda hyresfastigheter, som är relativt nyproducerade och som har färdigställts utan några som helst statliga lån, skulle alltså drabbas ännu värre än de övriga.

Det är ytterligare en faktor som urholkar neutraliteten. Det är, som jag nämnde, vinstdelningsskatten som drabbar fastighetsförvaltande bolag men inte allmännyttiga bostadsfastigheter. På grund av den reala vinstberäkningen betraktas inflationsurholkningen av ett lån som en intäkt som ligger till grund för vinstdelningsskatten. Om ett fastighetsförvaltande bolag skulle ha lån på 10 miljoner och inflationen är 8 %, kommer 8 % av 10 miljoner, alltså 800 000 kr., att tas upp som en intäkt vid beräkning av vinstdelningsskatten. Jag skall ta ett exempel. Stafa, Statsfastigheten, med ett hyreshusbestånd som liknar allmännyttans, skulle, trots att det har nollresultat, belastats med över 3 miljoner i vinstdelningsskatt om inflationen blir 8 %, medan allmännyttan skulle gå helt fri. Eftersom allmännyttan går fri påverkas inte heller bruksvärdeshyran.

Det som är intressant i det här sammanhanget är omigen ROT-programmet. Ju mer dessa fastighetsförvaltande bolag lånar för att klara reparationer och ombyggnader, desto större vinstdelningsskatt får de genom att lånen ökar och desto mer måste de ta upp i lån och betala i vinstdelningsskatt. Att det kanske inte var helt neutralt insåg finansministern i propositionen om löntagarfonder. Han skrev där att i vad gäller bostadsföretagen får undantagande från vinstdelningsskatt vägas in vid bostadspolitiska bedömningar. Det skulle vara intressant att här höra vad bostadsministern är beredd att göra för att underlätta konkurrensneutraliteten mellan olika ägarkategorier i det avseendet.

Sammanfattningsvis, herr talman, kan jag konstatera att vi är glädjande

överens om målet. Det bör finnas också enskilt ägda fastigheter. Det skall finnas konkurrensneutralitet. Jag tror också att vi är helt överens om att det gäller att vid behov underlätta ombyggnader och reparationer i äldre fastigheter. Men då gäller det att lägga upp politiken på ett sådant sätt att det blir möjligt för det äldre fastighetsbeståndet att klara kostnader för reparationer. Om man då, trots att vi vet att situationen enligt offentlig statistik för det äldre fastighetsbeståndet är mycket bekymmersam, lägger på nya skatter som dessutom gravt diskriminerar dessa fastigheter i förhållande till allmännyttan, kommer ju denna ädla målsättning att omöjliggöras. Jag skulle vara tacksam för bostadsministerns synpunkter på de frågor som jag nu ställt som kompletterande frågor till dem som jag framfört i min interpellation.

Anf. 39 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag skall inte – och behöver inte – tala så länge som Ingegerd Troedsson. Hon har haft en så pedagogisk föreläsning om vad frågan gäller. Men jag vill gärna göra kommentarer från folkpartiets sida.

Jag skall kanske säga att jag, precis som Ingegerd Troedsson, naturligtvis är glad över att bostadsministern medger att vi även i fortsättningen skall få ha enskilt ägande av fastigheter. Jag hade kanske inte heller tänkt mig att svaret på den punkten skulle bli annorlunda. Men jag är enig med Ingegerd Troedsson om att det finns risker för det framtida ägandet om vi fortsätter skattepolitiken på det här sättet.

Herr talman! Det finns faktiskt redan en fastighetsskatt, och den är gammal i gården – den har funnits mycket länge. Jag tänker på den kommunala fastighetsskatten. Såvitt jag vet är det ingen som ifrågasätter den.

Det borde kunna räcka med den kommunala skatten. Att dessutom införa en statlig fastighetsskatt är omotiverat, och en sådan leder till ökat krångel och ännu större oöverskådlighet i skattesystemet. Det, herr talman, vill inte säga litet!

I mitt parti har vi den motsatta ambitionen: vi vill försöka förenkla skattesystemet. Det är ett skäl av många till att vi motsätter oss den statliga fastighetsskatten. På riksdagens bord finns just nu en proposition om förenkling av myndigheternas föreskrifter. Det handlar alltså inte om lagar och regler. Det är bra, och den propositionen tror jag alla partier har tagit emot med glädje. Men samtidigt borde regeringen hålla fanan högt även när det gäller skatte- och bostadspolitiken och inte själv försöka krångla till skattesystemet mer eller mindre.

F. n. finns dessutom en parlamentarisk bostadskommitté som arbetar med olika problem inom bostadspolitiken. Folkpartiet menar att de problem som kan uppkomma i samband med minskningen av de statliga räntebidragen först bör behandlas i den bostadspolitiska kommittén. Det vore bra om bostadskommittén fick i uppdrag att komma med förslag till ett nytt finansieringssystem, vad som eventuellt kan behövas om vi avvecklar vissa bostadssubventioner – om detta skall kombineras med nya låneformer som

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

fördelar kapitalkostnaderna över tiden eller något annat.

Det är beklagligt att bostadskommittén ännu inte har kunnat föra dessa diskussioner. Det är rimligt att kommittén får ett sådant uppdrag av bostadsministern.

Sedan har det i debatten förekommit uppgifter om att den föreslagna fastighetsskatten skall ses som ett led i regeringens strävan att begränsa budgetunderskottet. Varje försök att begränsa budgetunderskottet borde vara bra, men åtgärderna skall vara de rätta. Att försöka begränsa budgetunderskottet med ytterligare skattehöjningar är ett dåligt försök. Det är både bedrägligt och förkastligt att begränsa underskott i statsfinanserna på det sättet.

Vi i folkpartiet har uppfattningen att vi har nått skattetakets i Sverige, att skattehöjningar har negativa effekter på samhällsekonomin. Det är visserligen riktigt att vi har gått med på en höjning av en redan existerande skatt, nämligen bensinskatten. Detta har alla partier gjort, och jag tror att alla har gjort det för att nå enighet om de höjda försvarsanslagen.

Däremot vill vi i folkpartiet inte ha nya skatter.

Varje skattehöjning i sig, herr talman, är aldrig särskilt hög i siffror – även om 8 % i realiteten kan bli väldigt mycket beroende på hur stora siffror som man räknar med. Denna riksdag kommer aldrig att besluta om en skatt på 20 kr. per person och hundralapp eller något sådant. Det är de små, små men många skattehöjningar som under åren har genomförts som har gjort att vi har nått ett skattetak som är alldeles för högt – de får denna effekt. 2 % eller 8 % blir mycket mer pengar än det låter bara för att det är en enkel siffra. Det är därför som vi från folkpartiets sida inte vill acceptera den föreslagna skattehöjningen.

Oppositionen mot denna skattehöjning har, herr talman, varit stark. Regeringen har, som vi här har hört, fått backa på en punkt. Det var tänkt att skatten inte skulle vara avdragsgill, men det har visat sig att det skulle ha fått så negativa effekter att inte ens regeringen kunde ställa sig bakom det förslaget. I stället ändrar regeringen procentsatsen.

Jag kan inte förstå annat än att det allra bästa vore att regeringen tänkte om ännu mera och lät bli att komma till riksdagen med en proposition om en ny statlig fastighetsskatt.

Anf. 40 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Ingegerd Troedsson har redan på ett mycket instruktivt sätt klargjort vad den nya fastighetsskatten kommer att innebära. Jag vill bara ta upp en liten detalj som kan belysa vad det här är fråga om.

Bostadsministern säger på s. 2 i sitt svar: "Syftet är i stället, liksom det var med hyreshusavgiften, att förhindra en förmögenhetsomfördelning till förmån för fastighetsägare med hus som inte omfattas av det statliga räntebidragssystemet."

Det förefaller mig som om bostadsministern har den uppfattningen att privat fastighetsägande är en mycket lukrativ verksamhet och att det av den

anledningen måste ske förändringar i den riktning som är syftet med den föreslagna hyreshusavgiften.

Byggforskningsrådet har utgivit två rapporter i vilka man har behandlat lönsamheten för enskilt privat fastighetsägande. Båda dessa rapporter är entydiga. Sammanfattningsvis kan man säga att det är följande bild som presenteras i de olika undersökningarna: nyköpta privata fastigheter ger under en följd av år en negativ eller mycket låg direktavkastning på eget kapital. Först efter fem à tio år blir avkastningen i allmänhet positiv. Det är denna verklighet som privata fastighetsägare i dag lever i.

Finns det mot denna bakgrund motiv för att föreslå införandet av en fastighetsskatt som ensidigt riktar sig just mot denna kategori fastighetsägare? Svaret måste rimligtvis bli nej. Det måste alltså vara till följd av en missuppfattning eller av andra skäl som jag inte kan förstå varför man från regeringens sida avser att införa en sådan här ny skatt. Verkligheten är redan nu så bister och besvärande för de privata fastighetsägarna att denna skatt sannerligen skulle göra ont värre. Den skulle innebära att vi inte kan förverkliga den målsättning som vi tydligen alla är överens om, nämligen att vi skall ha kvar ett privat fastighetsägande.

Anf. 41 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Det har ju gjorts omfattande inlägg i den här debatten, och det skulle väl föra för långt om jag försökte ta upp varje synpunkt som har framförts. Dessutom har jag ju redovisat att det skall framläggas en proposition i frågan, och då får vi tillfälle att återkomma till saken. Jag skall därför ta upp det som jag har ansett vara mest väsentligt och centralt i sammanhanget. Jag vill börja med frågan om konkurrensneutraliteten.

Ingegerd Troedsson började sitt inlägg med att säga att skatterna i det här landet höjs och höjs ofta samt att skattetrycket är högt. Låt mig då framhålla att de förslag till skattehöjningar som läggs av den socialdemokratiska regeringen förs fram med samma ringa mått av glädje som, tror jag, fallet var när det gällde alla de förslag i detta hänseende som den borgerliga regeringen framlade under sin tid vid makten. Det var inte färre skattehöjningar då – snarare fler. Jag tror inte att ni på den borgerliga sidan gjorde det av illvilja, och det gör inte vi heller. Vi vill försöka att på ett rättvist sätt klara de gemensamma kostnaderna.

När det gäller frågan om konkurrensneutraliteten mellan allmännyttigt och privat fastighetsägande, så har jag försökt att i mitt svar redovisa – och jag hade hoppats att jag skulle bli trodd på mina ord – att jag inte har någon annan avsikt än att olika upplåtelseformer skall behandlas på ett korrekt sätt. Jag försökte i det sammanhanget beskriva underhållslånen, men dessa underkände nu Ingegerd Troedsson genom att säga att lånen inte var till någon hjälp för de privata fastighetsägarna. Jag måste säga att jag inte har mötts av sådana argument från den privata fastighetsägarorganisationen, och i organisationens egen tidskrift har redovisats undersökningar som är gjorda av forskare och där man mycket väl kan utläsa, att i vissa fall är det bättre att använda den direkta avskrivningsmetoden, medan det i andra fall är bättre

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

att använda de underhållslån som nu ställs till förfogande på grundval av författningen. Det har icke gjorts gällande att vi genom konstruktionen av underhållslånen skulle ha uppträtt orättvist mot de privata fastighetsägarna.

Nu är det så, Ingegerd Troedsson, att när man diskuterar konkurrensförhållandena beträffande olika upplåtelseformer för fastigheter, så är det ett väldigt stort problem att göra beräkningarna, därför att de privata fastighetsägarna inte är ett gemensamt kollektiv som äger fastigheter, utan situationen skiftar för nästan varje fastighetsägare då det gäller beskattningsförhållanden och annat. Det blir alltså utomordentligt svårt att göra konkurrensneutrala beräkningar, även om viljan är god.

Jag har länge varit inne på tanken – och jag har styrkts därvidlag nu, när jag har lyssnat till framför allt Ingegerd Troedssons inlägg – att om vi skall kunna föra diskussionen på ett lättförståeligt sätt i fortsättningen får vi nog fundera på om vi inte skall införa ett gemensamt beskattningssystem för dem som bedriver fastighetsförvaltning. Jag lovar Ingegerd Troedsson att jag snarast med finansministern skall inleda en diskussion huruvida det inte vore klokt att låta de privata fastighetsägarna omfattas av schablontaxeringen. Ifall vi hade samma taxeringssystem för alla upplåtelseformer, så skulle det bli fasligt lätt att i framtiden konstatera om våra förslag är rättfärdiga eller inte rättfärdiga. Alltså lovar jag att jag omedelbart skall undersöka vilka möjligheter som kan föreligga att åstadkomma ett sådant gemensamt beskattningssystem, för den diskussion som vi för i dag är till stor del baserad på att det råder olika beskattningsförhållanden för olika upplåtelseformer.

Jag tror det var Karin Ahrland som sade att vi hade backat när det gäller hänsynstagande till avdragsmöjligheterna för fastighetsskatten. Jag skall gärna erkänna, att när vi i den ekonomisk-politiska propositionen redovisade förslaget till fastighetsskatt, så gjorde vi beräkningar som visade att man inte skulle komma att hamna i en oförmånlig konkurrenssituation beträffande de olika upplåtelseformerna, om vi införde en gemensam avgift på 1,4 % som inte var avdragsgill för någon. Därefter har fastighetsägarna haft kontakt med mig i samband med uppvaktningar samt på sina konferenser och i pressen givit uttryck för just det som jag nyss nämnde, att effekten för den enskilde fastighetsägaren inte minst ur beskattningssynpunkt är så stor, att det inte kan uteslutas att vad vi brukar kalla en Pomperipossaeffekt skulle uppkomma.

Med den utgångspunkten har jag redovisat att vi nu föreslår att fastighetsskatten precis som hyreshusavgiften skall vara avdragsgill i fortsättningen. Vilken procentsats som skall väljas för att man skall uppnå konkurrensneutralitet får jag redovisa i propositionen. Men jag har till min glädje noterat att direktören i Fastighetsägareförbundet har gjort uttalanden där han sagt att smärtgränsen går vid 2,5 %. Såvitt jag förstår menar han således att det inom systemets ram skulle gå att acceptera en hyreshusavgift på 2,5 %. Om det kan vara till tröst för någon, lovar jag att jag inte skall lägga fram ett förslag som ligger över den nivån.

I fråga om fastighetsägandets ekonomiska resultat har både Bertil Danielsson och Ingegerd Troedsson och i viss mån även Karin Ahrland talat

om hur utomordentligt negativt det är att förvalta fastigheter. Det har lästs upp redogörelser för hur liten avkastning man får på sitt kapital. Det vore bra om någon av er ville förklara för mig hur det kan komma sig att värdet på fastighetsbolagens aktier på börsen ökar mer än det gör på aktier i bolag från praktiskt taget varje annan verksamhet i det här landet. Hur kan det finnas något samband mellan å ena sidan påståendet att man bara gör förluster på fastighetsförvaltningen och å andra sidan det faktum att värdet på aktierna i fastighetsbolagen ständigt går uppåt? Jag skulle vara tacksam om ni ville förklara det sambandet när ni återkommer i diskussionen. Jag har nämligen väldigt svårt att förstå att aktierna kan stiga så kraftigt samtidigt som resultatet av verksamheten är uruselt. Det strider mot vad som gäller för all annan verksamhet. Det är dessutom ingen hemlighet – vi kan läsa om det i tidningar och tidskrifter – att det snabbaste och bästa sättet att göra sig förmögen i det här landet är att syssla med förvaltning, köp och försäljning av fastigheter.

Jag bestrider inte att en och annan, kanske relativt många, av de små fastighetsägarna kan ha svårigheter att få debet och kredit att gå ihop, i varje fall om de inte tar hänsyn till den värdestegring på fastigheterna som skett, men när det gäller fastighetsägandet i stort kan jag inte finna fog för det påstående ni här har gjort.

Jag hävdar, utan att i detta nu lämna en mera detaljerad redogörelse i anslutning till Ingegerd Troedssons anförande, att syftet med det förslag till fastighetsskatt vi har lagt fram är att åstadkomma rättvisa mellan olika typer av bostadsförvaltning. Förslaget har inget annat syfte. Det förhåller sig inte som Ingegerd Troedsson framhöll, att allmännyttan skulle vara gynnad på grund av att där finns många nya fastigheter och att de privata fastighetsägarna är missgynnade på grund av att de har äldre fastigheter. Det är på det sättet, Ingegerd Troedsson, att de som har nya fastigheter med statliga lån har genom upptrappning av de garanterade räntorna fått en kraftig höjning av hyresnivån, medan detta inte är fallet för dem som icke har statliga lån med räntegaranti, utan de kan genom bruksvärdessystemet anpassa sig till hyrorna i allmännyttans fastigheter. De har därmed fått möjlighet till en förmögenhetsuppyggnad som det inte finns tillräckliga sakliga skäl för.

Karin Ahrland tog upp frågan om fastighetsskatten och rättvisan. Får jag till sist säga att jag är litet förvånad över att just Karin Ahrland tar upp den frågan, eftersom jag ju på den här punkten ärvde ett förslag från folkpartiet. Det var folkpartiet och centern och deras folkpartistiska bostadsminister som i sin proposition förde hela detta utmärkta, logiska resonemang om att införa hyreshusavgift. När man nu från den borgerliga regeringens sida hade kommit med någonting bra, varför skulle jag inte vidarebefordra det till riksdagen? Jag vidarebefordrade förslaget i stort sett i samma form som det hade när mittenregeringen lade fram det. Varför det nu med en gång skulle få så negativa och besvärliga konsekvenser, det förstår jag faktiskt inte.

Anf. 42 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Jag fick först det intrycket att bostadsministern skulle vara

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

beredd att göra en sådan här allsidig utredning om en helt neutral bostadsbeskattning eller avvakta resultatet av sittande utredning, innan ytterligare skattesärpningar läggs på fastighetsbeståndet. Men så är tydligen inte avsikten. Jag beklagar det mycket djupt.

Faktum är – och det tror jag att även bostadsministern är medveten om – att bruksvärdeshyran i dag ligger väsentligt under erforderlig hyra både i allmännyttan och än mer i enskilt ägda fastigheter, beroende på att enskilt ägda fastigheter om de tillhör nyproduktionen ju har sämre lånemöjligheter och alltså måste ha en något högre hyra.

Jag har här i min hand en tablå, sammanställd på grundval av SCB:s statistik och SABO:s egen statistik, som visar bruksvärdeshyran och erforderlig hyra för hus som har byggts 1972. Tablåen visar mycket klart att bruksvärdeshyran under alla åren från 1972 och framåt ligger mycket under vad som skulle vara erforderligt i allmännyttan och än mer i de enskilt ägda fastigheterna. Vad som är allvarligt är att denna klyfta mellan erforderlig hyra och bruksvärdeshyra tenderar att vidgas. Då måste väl det absolut sämsta sättet att råda bot på detta vara att lägga på ytterligare höjda skatter. Det är snarare motsatsen som behövs.

Jag fick inte heller genom inlägget från bostadsministerns sida någon klarhet om hur man skall kunna få i gång ROT-sektorn. Jag sade inte att möjligheten att få vissa räntesubventioner för reparationer var någonting som missgynnade eller diskriminerade enskilt ägda fastigheter. Jag försökte bara att i all enkelhet visa att det är orimligt att på en sund ekonomisk basis ta upp sådana lån, eftersom lånen kommer att fortsätta att hänga med långt efter det att fastighetsreparationen är förbrukad. Det är det som är det allvarliga.

Ännu ett allvarligt problem är att så många fastigheter måste säljas ut därför att de år efter år går med förlust. Det betyder att enskilda fastighetsägare, som kanske har en eller ett par fastigheter, vilket är ganska vanligt, tvingas till betydande kapitalförluster, medan det kan finnas andra som köper upp dessa fastigheter till priser som då anses motsvara marknadsvärdet. Men kontinuitet i fastighetsförvaltningen är väl önskvärd också när det gäller enskilda fastigheter?

Jag tog också upp det som bostadsministern själv har anfört i proposition 1982/83:50 och som klart visar att om man skall ha en neutral skatt, så måste den i så fall sättas till samma belopp för allmännyttan som för konventionellt beskattade fastigheter och dessutom vara avdragsgill för de senare. Jag fick ingen klarhet i vad skillnaden mellan X och Y var avsedd att bli. Om man skall ha en sådan här skatt, så måste X vara lika med Y. Det har bostadsministern själv visat i proposition 1982/83:50.

Det centrala är i alla fall att det i dag inte finns något utrymme för ytterligare skatter på det privatägda bostadsbeståndet. Ytterligare beskattning kommer bara att leda till att det ROT-program som bostadsministern hoppas mycket på – inte minst för att komma till rätta med byggarbetslösheten men också för att undvika kapitalförluster inom bostadsbeståndet – kapsejsar. En förutsättning för att det skall fungera är ju att fastigheter på

sund ekonomisk basis kan kostas på de reparationer som är erforderliga.

Jag vill avslutningsvis, herr talman, vädja till bostadsministern med tanke på de två mål som vi är överens om, nämligen att för det första se till att det finns möjligheter också till enskilt fastighetsägande på likvärdiga villkor, och för det andra se till att reparationer och ombyggnader kan ske i den takt som är önskad och erforderlig. Utifrån detta vill jag än en gång vädja till bostadsministern att tänka sig för ytterligare, innan en proposition i enlighet med promemorian om en statlig fastighetsskatt läggs på riksdagens bord.

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Om den aviserade
statliga fastighets-
skatten*

Anf. 43 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Enligt bostadsministern har jag uttalat mig om de svårigheter som råder när det gäller förvaltning av fastigheter. Det gjorde jag faktiskt inte. Men jag gör det gärna. Visst hade jag kunnat intyga att antalet exekutiva auktioner blir allt större. Jag är dock den första att erkänna att en del fastigheter går bra och att andra inte gör det.

Jag ville delta i den här debatten för att framhålla det negativa med ett ännu högre skattetryck. Det gäller både fastigheter som ekonomiskt går ihop och fastigheter som är så tyngda av skatter och avgifter att de så småningom måste säljas på exekutiv auktion – eller alternativt drabbar familjerna så hårt att de verkligen får snåla in på många områden.

Hans Gustafsson medgav att det inte är särskilt roligt att höja skatter. Det är mycket roligare att få vara med om att sänka skatter. Det kan jag intyga. Åtminstone en gång har vi, i vissa stycken, tillsammans gjort det. Men, Hans Gustafsson, om nu procentsatsen sänks till 2,5 % – något som jag inte är med på – vill jag fråga: Hur många miljoner innebär det lilla procenttalet egentligen? Det blir mycket intressantare om storleken anges i faktiska kronor än om den anges i procent. Om man säger 2,5 %, låter det ganska oskyldigt. Som jag tidigare sagt är det fråga om att många bäckar små gör en stor å, att ideliga mindre skattehöjningar bara innebär att det totala skattetrycket ökar. Det kan icke gynna vare sig fastighetsägare eller hyresgäster.

Hans Gustafsson är tydligen förvånad över att jag deltar i debatten. Jag gör det för att framhålla att vi i folkpartiet inte vill höja skattetrycket. Därför är det en självklarhet att jag deltar i debatten.

När det gäller förslaget om hyreshusavgiften vill jag bara påpeka att det förslaget drogs tillbaka. Vi folkpartister var emot det.

Till sist – och det kanske är det allra viktigaste – det är fastighetsskatten som vi nu diskuterar.

Anf. 44 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag skall försöka fatta mig kort. Jag noterar att varken Ingegerd Troedsson eller Karin Ahrlund vill förklara för mig hur man kan beskriva resultatet av bostadsförvaltningen som särskilt dåligt när aktievärdena på fastighetsbolagen i vissa fall har ökat med 1 000 %. Kanske får vi tillfälle att diskutera den saken i samband med behandlingen av propositionen i den här frågan.

Jag lovar, Ingegerd Troedsson, att jag nu – liksom jag alltid gör – mycket noga skall överväga de här frågorna innan propositionen läggs fram. Vi har försökt att arbeta på det sättet, och det skall vi göra den här gången också.

När det gäller huvudfrågan, principen i detta sammanhang, föreligger följande skillnad. De borgerliga regeringarna – både treparti- och tvåpartiregeringarna – tyckte att det inte gjorde någonting att bördan blev tyngre för dem som bodde i hus med statliga lån. Man trappade upp räntorna kraftigt, både för villaägarna och för hyresgästerna. De som bodde i äldre hus utan statliga lån och räntegarantier behövde emellertid inte vidkännas motsvarande åtgärder. Följden blev att ett så allvarligt problem uppstod att min företrädare Birgit Friggebo tvingades utarbeta ett förslag i syfte att komma till rätta med förhållandena. Hon hade rätt på den punkten. Vi har fullföljt förslaget. Vad vi nu gör är att vi gör om den nuvarande hyreshusavgiften på 2 % till en fastighetsskatt om 1,4 % för den del av fastighetsbeståndet som icke har statliga lån- och räntegarantier. När det gäller de privata fastighetsägarna uppstår problemet med den konventionella beskattningen. Därför har vi tagit upp den frågan till förnyad prövning. För att inget missförstånd skall råda vill jag säga: Jag tyckte att Karin Ahrland sade att jag gjorde gällande att det skulle bli en procentsats på 2,5 % – men det har jag inte gjort. Jag har inte tagit ställning till vilken procentsats det skall bli. Jag sade bara att jag läste i tidningarna att direktören för Fastighetsägarförbundet tyckte att smärtgränsen gick vid 2,5 %, och jag utlovade att förslaget inte skall ligga över den nivån – och det står jag för fortfarande.

Beträffande bruksvärdessystemet, som Ingegerd Troedsson var inne på igen, kan jag bara säga: Min bestämda uppfattning är att bruksvärdessystemet har varit gynnsamt för de privata fastighetsägarna. De har inte haft någon nackdel av det, och jag tror inte heller att de påstår något sådant, om de vill föra en saklig debatt i denna fråga.

När det gäller den fråga som tagits upp av både Ingegerd Troedsson och Karin Ahrland och som gäller att de exekutiva auktionerna ökar och att svårigheterna ökar, kan väl åtminstone Karin Ahrland och jag, som har studerat detta på nära håll, vara överens om att en av orsakerna är att säljarna av fastigheter – när fastigheterna har sålts i första, andra eller tredje hand – i köpeskillingen har diskonterat de framtida avdragsmöjligheterna. Så finner man att kostnadsstegringen är så stor att det står klart att man i allmänhet har betalat för mycket för fastigheterna. Då uppstår detta problem – och det kan vi naturligtvis båda beklaga – men det är knappast en konsekvens av de aktuella åtgärderna.

Slutligen beträffande frågan om ROT-programmet: Vi får se, Ingegerd Troedsson, om några kommer att utnyttja det eller inte. De privata fastighetsägarna är inte alls så pessimistiska som Ingegerd Troedsson. Jag kan tvärtom tala om att de är klart på offensiven. De har startat nio olika pilotprojekt i landet för att tala om hur vettigt och klokt det är att använda sig av dessa möjligheter och på vilket sätt fastighetsägarna skall göra det. Jag har god tilltro till de privata fastighetsägarnas vilja och förmåga att sköta sina fastigheter.

Fastighetsskatten är en skatt för att skapa rättvisa mellan olika årgångar och upplåtelseformer. Syftet har varit att behandla alla på ett korrekt sätt, och jag tycker att vi hitintills har visat att vi har gjort det. Svårigheterna ligger i de olika beskattningsmetoderna. Jag har lovat att jag skall diskutera med finansministern huruvida det inte skulle vara en fördel att schablonbeskatta alla hyresfastigheter för att slippa dessa besvärliga diskussioner om hur systemet slår för olika typer av upplåtelseformer.

Anf. 45 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Det här resonemanget är väl ändå orimligt. En del fastighetsägare har tvingats klara sig utan några som helst subventioner. Om man sedan successivt nödgas minska subventionerna för de övriga är det väl ganska ologiskt att säga att detta förutsätter att de som redan förut var missgynnade skall bestraffas ytterligare. Den logiken håller inte.

Som jag helt kort sade finns det i alla fall 35 000–40 000 relativt nyproducerade fastigheter som har byggts utan statliga lån och alltså fått klara sig med sina intäkter, trots att de har varit nödsakade att betala marknadsmissig ränta. Att klämma åt dem ytterligare för detta kan inte ha med en rättfärdig fördelningspolitik att göra.

Bostadsministern ställde en fråga: Hur kommer det sig att fastighetsbolagen går så bra? Jag vill upprepa vad jag sade: Huvuddelen av det enskilt ägda fastighetsbeståndet utgörs av mindre fastigheter, som ägs av familjer eller mindre grupper – och för dessa går det verkligen inte bra. Låt mig bara peka på följande uppgifter.

Jag vet att Fastighetsägarförbundet – en representant för dem nämndes av bostadsministern här – har plockat fram en medianfastighet som är byggd före 1950 och som är representativ för det privata fastighetsbeståndet. Den har ett taxeringsvärde på 760 000 kr., och det genomsnittliga resultatet under tiden 1970–1981 var 9 400 kr. före skatt. Om man införde en fastighetsskatt på 2,5 %, skulle det innebära att skatten blev 19 000 kr., alltså dubbelt så mycket som resultatet före skatt. Det säger sig självt att det skulle innebära en fullständigt orimlig situation för detta enskilda fastighetsbestånd.

Jag nämnde också vinstdelningsskatten, men jag har inte fått något svar på min fråga i det avseendet. Men man var uppenbarligen från finansdepartementets sida medveten om att den slog orättvist på grund av att man undantog allmännyttan. Nu anser vi att det bästa sättet är att ta bort vinstdelningsskatten över huvud taget. Men i avvaktan på detta var man tydligen beredd att vidta vissa åtgärder. Jag frågade bostadsministern vad man avsåg att göra, eftersom allmännyttan inte drabbas och då inte heller bruksvärdeshyran påverkas.

Jag nämnde Stafa, som har ett nollresultat men som med en inflation på 8 % måste betala 3 milj. kr. i s. k. vinstdelningsskatt. Vad skall företag av den typen göra? Det enda alternativet för dem är ju faktiskt antingen att sälja ut eller att gå i konkurs.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 15 mars

1983/84:424 av *Anita Bråkenhielm* (m) till försvarsministern om förbättrade förmåner åt värnpliktiga m. fl.:

I betänkande 1982/83:11 om förbättrade förmåner åt värnpliktiga m. fl. uppmanade försvarsutskottet regeringen att utfärda övergångsbestämmelser så att inga värnpliktiga skulle tillerkännas sämre ekonomiska förmåner än det ställts dem i utsikt. Riksdagen antog utskottets mening i form av ett tillkännagivande till regeringen.

Jag vill fråga försvarsministern: Hur ser dessa bestämmelser ut, och på vilket sätt kommer de befälselever, som genom reformen fått avsevärt sämre förmåner, att kompenseras för detta?

1983/84:425 av *Tore Claeson* (vpk) till jordbruksministern om luftföroreningarna från industri- och värmeanläggningar:

Den fortgående försurningen av mark och vatten som en följd av utsläpp från förbränning av fossila bränslen är ett av de största miljöproblemen. I tätorterna sprider bl. a. de stora fjärrvärmeanläggningarna och bilavgaserna svavel och kväve i mycket stor omfattning.

Värtans och Hässelby energiverk i Stockholm hör till landet största "försurare", vilket f. ö. inte hindrat långt avancerade planer på en kolbaserad värmeanläggning och ett järnsvampverk mitt inne i Stockholm med risker för nya farliga utsläpp. En förstahandsfråga nu är och måste vara att så snabbt och effektivt som möjligt minska försurningsorsakerna inte minst i våra stora tätorter.

Min fråga till jordbruksministern är:

Vilka åtgärder tänker regeringen föreslå och/eller vidta för att kraftigt begränsa farliga utsläpp från befintliga industri- och värmeanläggningar och motverka tillkomsten av nya koleldade anläggningar i våra tätorter?

1983/84:426 av *Lars Hjertén* (m) till statsrådet Bengt Göransson om stödet till regional teaterverksamhet:

I ett frågesvar den 18 januari 1983 uttryckte kulturministern en positiv syn på den försöksverksamhet som bedrivs med teater för barn och ungdom i olika landsting utan en fast teaterensemble. Det gäller flera regioner, som

funnit att det bästa sättet för dem att kunna erbjuda sina invånare teater av god kvalitet och till rimliga kostnader är att engagera fria grupper för kortare eller längre tider.

I årets budgetproposition sägs emellertid inget om hur regeringen ser på den regionala försöksverksamhet med teater som pågår i tre olika län, vilka saknar fasta ensembler. Av statsrådets beslut att avstyrka vidare stöd till sådan försöksverksamhet kan man dock få den uppfattningen att regeringen inte är beredd att verka för ett annat stöd till regional teaterverksamhet än via grundbidrag till fasta ensembler.

Jag vill därför fråga om statsrådet har för avsikt att aktualisera ett annat system för statsbidrag än det som bygger på grundbidrag, vilket skulle innebära att riksdag och regering accepterar att kommuner och landsting söker sig fram på olika vägar mot målet: en ökad regionalisering och decentralisering av kulturlivet.

1983/84:427 av *Siri Häggmark* (m) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om behörigheten till vissa sjukskötersketjänster:

I en cirkulärskrivelse från en av landets sjukvårdshuvudmän, riktad till "Samtliga personalchefer", manas till "försiktighet vid förordnande på arbetsledande befattningar typ avdelningsföreståndare och nattsjuksköterska". Socialstyrelsen har dessförinnan meddelat huvudmännen att situationen för de studerande, som blir färdiga med sin utbildning i juni i år efter genomgång av högskolans hälso- och sjukvårdslinje, fortfarande är oklar i vad gäller behörighet till tjänst. Regeringens proposition kommer så sent att riksdagsbeslut kan tas tidigast i maj och socialstyrelsens eventuella föreskrifter kan publiceras först under sommaren. De studerande, som har förväntat sig sjukskötersketjänster, och sjukvårdshuvudmännen har härigenom försatts i en anmärkningsvärd situation.

Mot den här redovisade bakgrunden frågar jag:

1. Kommer proposition att avlämnas i sådan tid att de studerande vid högskolans hälso- och sjukvårdslinje som avslutar utbildningen i juni i år samtidigt erhåller genom utbildningen åsyftad behörighet till tjänst?
2. Om propositionen kommer sent (i värsta fall kan riksdagsbehandlingen komma att uppskjutas till hösten), vilka åtgärder avser statsrådet då vidta för att tillförsäkra nämnda studerande behörighet?

1983/84:428 av *Alexander Chrisopoulos* (vpk) till jordbruksministern om luftföroreningarna från industrianläggningar:

Vid undersökningar som gjorts i Halland för ett år sedan har framkommit att skogsmarken i södra Sverige är dubbelt så sur som för 50 år sedan. Nyare rapporter visar att det finns skadad skog över hela södra Sverige, ända upp i Dalsland och norra Västergötland. Försurningen och den s. k. skogsdöden förorsakas av utsläpp av koldioxid, svaveldioxid, kväveoxider, tungmetaller och andra ämnen.

Scanraff-raffinaderiet i Lysekil är den fjärde största utsläppskällan i

landet. Detta i kombination med utsläpp från andra källor i området, exempelvis Stenungsunds petrokemiska industri, gör att regionen är speciellt hårt utsatt.

Med anledning av det anförda vill jag fråga jordbruksministern:

Vad ämnar jordbruksministern göra för att utsläppen i den nämnda regionen skall minska?

1983/84:429 av *Inga Lantz* (vpk) till justitieministern om samhällsskyddet mot våld:

Hundratusentals kvinnor utsätts årligen för misshandel av män, inte sällan av män med vilka de sammanlever. En del av dessa övergrepp leder till åtal och dom. För de utsatta kvinnorna följer skräcken att återigen konfronteras med våldsmannen i samband med hans permission eller utskrivning från anstalt. Kvinnorna lever i ständig otrygghet och rädsla, vilket naturligtvis avspeglar sig på eventuella barn.

Jag vill fråga justitieministern:

Vilka åtgärder är justitieministern beredd att vidta för att skydda misshandlade kvinnor från fortsatta övergrepp?

1983/84:430 av *Kerstin Ekman* (fp) till civilministern om importavgiften på koscherslaktat kött:

Förbud mot judisk slakt, s. k. koscherslakt, råder i Sverige. Judar är därför hänvisade till att importera kött. Till följd av en hög importavgift blir priset så högt att det i praktiken är omöjligt för judar i Sverige att få kött som är rituellt slaktat.

Genom beslut av regeringen 1979 har möjligheter givits för judar som håller koscher att få tillgång till koscherslaktat kött på rimliga villkor. Detta blev möjligt genom att erlagd importavgift restituerats så att priset på koscherkött i princip skulle bli detsamma som på annat kött. Beslutet gällde för ett år och har sedermera förnyats för ett år i sänder av regeringen.

Fr. o. m. juli månad 1983 har regeringen ej längre medgivit sådan restitution. Detta har inneburit oerhörda problem för de judiska församlingarna och koscherbutikerna i Sverige. Judiska församlingarnas i Sverige centralråd gjorde i juni 1983 en ansökan om fortsatt stöd, vilken ännu icke besvarats av regeringen.

Enligt uppgift måste de företag som handhar köttförsäljningen nu träda i likvidation.

Jag vill nu fråga civilministern:

1. Är det rimligt att en liten minoritet skall betas möjligheten att följa sina religiösa bud?

2. Vilka åtgärder avser civilministern vidta för att denna judiska minoritet skall kunna bevara möjligheten att följa sina religiösa bud?

1983/84:431 av *Kenth Skårvik* (fp) till justitieministern om förfarandet vid utmätning:

Enligt uppgifter i massmedia har en äldre lantbrukare fått besök av fyra poliser och en kronofogde som därefter i utmätning tagit två av lantbrukarens tre kor. Den underliggande tvisten gäller 1 500 kr. Värdet av de båda korna överstiger vida detta belopp, och korna är dessutom nödvändiga för lantbrukarens fortsatta försörjning.

Därtill kommer att förfaringssättet förefaller vara mera våld än nöden kräver. Fyra poliser och en kronofogde är för många människor en stor myndighetsutryckning, och det kan uppfattas både som rättsstötande och hotfullt.

Jag vill därför fråga justitieministern:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att undvika en upprepning av så stor myndighetsutryckning vid en utmätning?

11 § Kammaren åtskildes kl. 13.56.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert

Nr 99

Torsdagen den
15 mars 1984

---

*Meddelande om
frågor*